

Een altsax van witte chocola

Veel literatoren laten zich inspireren door jazzmuziek. Erik van den Berg verkent de hoogte- en dieptepunten.

Marihuana, weed, pot, dope en hemp – dat de jazzgeschiedenis vanaf het prille begin is verknoot met de kicks van cannabis is geen geheim (voor novieten: zie de vooroorlogse jazzverzamelaar *Reefer Songs*, Stash Records, 1976), maar dat er sinds de jaren zestig ook flink is getript op jazzmuziek is minder algemeen bekend.

De autobiografische roman *King Acid: hoe Amsterdam begon te trippen* van Peter ten Hoopen biedt wat dat betreft verhelderende lectuur. Ten Hoopen werd in 1944 geboren in Enschede en groeide op in Apeldoorn. Rond zijn twintigste verhuist hij naar Amsterdam, waar hij midden in de swinging sixties belandt. Na een avond in jazzclub Sheherazade raakt hij bevriend met Simon Vinkenoog (de ‘dominee op speed’). Hij leert de genoegens kennen van het dan nog obscure tripmiddel lsd-25 en ziet meteen een gat in de markt: hij verruult zijn studie psychologie voor een al snel explosief groeiende handel in suikerklontjes met lsd.

In *King Acid* – een schelmenroman met filosofische ondertonen – valt na te lezen hoe Ten Hoopen dankzij zijn vriendschap met dr.

Herman Cohen (‘de echte King Acid’) een heus lsd-imperium weet op te bouwen. Met zijn smaakvolle maatpak en roze brillenglazen wordt hij een opvallende verschijning tussen de folkloristisch uitgedoste trendsetters van Magies Centrum Amsterdam. De opdracht voor in het boek, aan de ‘psychonauten van het eerste uur’, reikt van Simon Posthuma en Hans Verhagen tot Nedly Elstak en Piet Kuiters.

Het psychedelische feest duurt maar kort: lsd belandt op de lijst van verboden middelen en nadat Ten Hoopen enkele dagen heeft vastgezet besluit de ‘psychedelicooloog’ dat het mooi is geweest. In 1968 vertrekt hij met zijn vriend en geestverwant Ewald Vanvugt voor een reis van drie jaar naar het Midden-Oosten en India. Over zijn ervaringen schrijft hij in 1996 het boek *De trancekavavaan: Een reis naar het Oosten door de jaren zestig*.

Ook in India blijkt Ten Hoopen geen man voor de zijlijn. Hij neemt er muzikles bij grootmeester Ustad Allaiddin Khan, legt er de basis voor zijn collectie bijzondere sitars, en op zijn meegesjouwde Uherrecorder maakt hij live-opnamen van lokale musici in Kabul. Die pakken zo goed uit dat ze belan-

den in de Smithsonian Institution in Washington D.C. en op lp verschijnen bij Folkways en Elektra Nonesuch (*Afghanistan: Music of the Crossroads* krijgt vijf sterren in de *Rolling Stone Record Guide*).

Het patroon zal zich herhalen: wat Ten Hoopen aanpakt, blijft niet onopgemerkt. Hij vertrekt naar New York, verdient een klein fortuin in de reclamewereld, werkt na 2000 als organisatieadviseur voor grote internationale organisaties en publiceert de managementgidsen *Oh, wat zijn we creatief!* en *De verlichte leider*, dat in 2009 in het Engels verschijnt als *The Enlightened Leader*.

Het afgelopen decennium wijde Ten Hoopen zich aan het beheer van zijn kostbare verzameling Indonesisch textiel (zie www.ikat.us), die leidde tot exposities in Lissabon en Hongkong en het 600 pagina’s tellende boek *Ikat Textiles of the Indonesian Archipelago*, dat in 2018 ten doop werd gehouden in het Rijksmuseum. Sinds 2019 is hij promovendus aan de Universiteit Leiden.

Terug naar *King Acid*, dat verrassend openhartige passages biedt over prominente jazzmusici en hun al dan niet incidentele lsd-ge-

COLLECTIE EWALD VAN VUGT

Ewald Vanvugt en Peter ten Hoopen (rechts) in Kathmandu, Nepal, 1970

bruik. In dat opzicht overtreft Ten Hoopen’s boek Harry Shapiro’s klassieker *Waiting For The Man: The Story Of Drugs And Popular Music* (Quartet Books, 1988), waarin wel veel valt te lezen over trippende popmusici, maar waarin de lsd-experimenten van Thelonious Monk, Dizzy Gillespie en John Coltrane in het vage blijven.

De jazz doet zijn intrede in een van Ten Hoopen’s allereerste trips, waarin hij in extase luistert naar John Coltrane’s *The Inch Worm*: ‘John Coltrane’s sopraantonen wriemden door mijn aderen als rode, oranje en gele slangen, Elvin Jones’ bekkenslagen riepen platina planeten op die elkaar koortsachtig najoegen in een eindeloos heelal, hele werelden ontstonden en vergingen in seconden. Nog nooit zo intens muziek beleefd.’

Soortgelijke euforische ervaringen maken hem een zendeling die anderen wil laten delen in de ze-

geningen van lsd. Tot de ingewijden die zijn huislaboratorium in de Sarphatistraat weten te vinden, horen muzikanten als Sunny Murray, ‘de ritmeloze drummer van de scheurende tenor Albert Ayler’, die high wil worden voor hij die nacht optreedt in Sheherazade en tollend de deur uitgaat, ‘verrast van het Nieuw Amsterdams Peil’.

Op missie in Spanje probeert Ten Hoopen zelfs Salvador Dalí (‘eindelijk iemand die de dingen schildert zoals ze zijn’) aan de lsd te helpen, waar de schilder geen prijs op blijkt te stellen. In Berlijn tript hij samen met Ray Davies van The Kinks (‘Ik trok een van de geprepareerde pakjes open en gaf hem vier klontjes’) en nadat hij Ornette Colemans baanbrekende album *Free Jazz* heeft gehoord (‘alleen te genieten als je hersenen op krachtstroom draaien’) ontmoet hij Coleman voorafgaand aan diens nachtconcert in het Amsterdamse Concertgebouw.

De jazz doet zijn intrede in een van Ten Hoopen’s allereerste trips, waarin hij in extase luistert naar John Coltrane’s The Inch Worm

Ze treffen elkaar in hotel Krasnapolsky. ‘De profeet zag er welvarend uit. Een knappe zwarte man met grote, sprekende ogen en lippen die wellustig naar voren stulpten, steeds wanneer hij tussen een paar zinnen door even zijn instrument aan de mond zette. Nooit zo iets gezien trouwens: een witplastic altsax met gouden kleppen. Het ding leek heel lekker, alsof het gemaakt was van witte chocola.’

De saxofonist neemt met genoegeen een halve dosis in (‘tijdens het voorprogramma neem ik de andere helft’), waarna zich een tweede belangstellende meldt, een lange gestalte ‘met een gerekt mager hoofd’: altsaxofonist John Tchicai – ‘een zachte, intelligente man, die muziek maakte vol tederheid, alsof hij bang was de stilte te bezeren’.

Voor Ornette Colemans concert die nacht, 29 oktober 1965, schieten woorden tekort: ‘Contact-high met muziek als draaggolf. God heeft in het Concertgebouw zijn gezicht laten zien, en de profeet heeft ervan gesproken.’ ●

Peter ten Hoopen: *King Acid: hoe Amsterdam begon te trippen*
Contact; 352 pagina’s; 1999.
Alleen nog antiquarisch leverbaar.